

Overveier du

FRIVILLIGT ARBEJDE

eller bruger du

FRIVILLIG ARBEJDSKRAFT

-Råd og vejledning om ulønnet arbejde

Overvejer du frivilligt arbejde eller bruger du frivillig arbejdskraft -Råd og vejledning om ulønnet arbejde

Der er mange psykologer, der gerne vil yde en ekstra indsats og bruge deres kompetencer i forbindelse med frivilligt arbejde. Det kan der være mange fordele i. Man får bl.a. udbygget sit netværk, møder engagerede mennesker, gør en forskel for andre, og man kan også bruge det professionelt som et led i sin karriereudvikling.

Frivilligt arbejde kan være mange forskellige ting: lektiehjælper, besøgsven, rådgiver på en telefonlinje, socialarbejder, sygepasser, bestyrelsesarbejde osv.

Frivilligt arbejde kan imidlertid også være en slags gråzone, fordi man kan komme til at påtage sig arbejde, som man egentligt burde have løn for.

I disse år er der en stigende efterspørgsel efter det, psykologer kan på hele det sociale- og sundhedsfaglige område. Efterspørgslen hænger ikke altid sammen med, hvad det offentlige eller en organisation har råd til at betale. Det betyder, at når ydelserne gives gratis, kan vi som forening i nogle tilfælde få svært ved at fastholde det politiske pres for at sikre, at basal velfærd ikke er et ansvar, den enkelte psykolog skal påtage sig, men derimod et samfundsanliggende og en nødvendig investering i sunde borgere og et sundt samfund. Når færdiguddannede psykologer stiller deres kvalifikationer til rådighed, uden at modtage betaling for det, kan de være med til at skabe en forventning hos flere om, at psykologhjælp er noget, der er gratis. Derudover kan frivilligt psykologarbejde maskere behovet for at udbygge offentlige velfærdsloosninger med psykologhjælp og reducere psykologers mulighed for at leve af deres arbejde.

Psykologfaglige kompetencer bør kun bruges ulønnet og frivilligt, når det sker i non-profit sammenhæng, og aldrig i forbindelse med, at andre tjener penge på dit arbejde.

Derfor anbefaler Dansk Psykolog Forening, at man ikke udfører frivilligt arbejde for en arbejdsgiver, hvor man også udfører lønnet arbejde.

Dansk psykolog Forening anbefaler, at frivilligt arbejde:

- Altid sker efter en fagligt kvalificeret visitation ved en autoriseret psykolog
- Suppleres med supervision og anden faglig udvikling af den frivillige
- At de frivillige altid har adgang til hjælp ved tvivl og uforudsete situationer
- Aldrig erstatter lønnet arbejde
- Altid sker i non-profit sammenhæng
- Altid overholder de etiske principper for psykologers virke

Hvis du er i tvivl er du velkommen til at kontakte Dansk Psykolog Forening for råd og vejledning.

Værd at vide

Som frivillig psykolog er du stadig underlagt de etiske principper og psykolognævnets bestemmelser om bl.a. tavshedspligt. Du er i dit frivillige arbejde omfattet af den almindelige underretningspligt, men der kan efter en konkret vurdering være skærpet underretningspligt.

Er du ledig, bør du drøfte din frivilligindsats med din A-kasse, før du starter, da der er særlige krav, når man samtidig modtager dagpenge og skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

Du er ikke altid omfattet af arbejdsgiverens arbejdsskadeforsikring, når du arbejder frivilligt. Du bør derfor undersøge dette, før du starter frivilligt arbejde. Er du ikke omfattet af en arbejdsskadeforsikring, er det således din egen ulykkesforsikring, der skal dække, såfremt du påfører dig en skade, når du udfører frivilligt arbejde. Hvis den organisation, du arbejder for, ikke har en forsikring, der dækker skade på

ting og personer, hæfter du selv for disse skader. Undersøg derfor på forhånd, om du har en forsikring, der dækker.

Definition på frivilligt arbejde (fra frivillighed.dk)

Frivilligt arbejde er den aktivitet eller handling, en frivillig person udfører. Ved **frivilligt arbejde** forstås den indsats, der:

- Er frivillig, dvs. at den udføres uden fysisk, retlig eller økonomisk tvang. En person må ikke kunne trues med økonomiske eller sociale sanktioner (fx afskæres fra et socialt netværk), hvis vedkommende ikke længere ønsker at udføre opgaven.
- Ikke er lønnet. Dette udelukker dog ikke, at en frivillig person modtager godtgørelse for udgifter, vedkommende har i forbindelse med udførelsen af opgaven, fx transport- og telefonudgifter. Eller at en person modtager et symbolsk beløb for sit frivillige arbejde.
- Udføres over for personer uden for den frivilliges familie og slægt. Derved adskilles frivilligt arbejde fra almindeligt husholdningsarbejde og omsorg over for familiemedlemmer.
- Er til gavn for andre end én selv og ens familie.
- Er formelt organiseret. Det betyder, at almindelig hjælp-somhed eller spontane handlinger, fx at følge en ældre eller handicappet person over gaden, bære indkøbsposer hjem o.lign., ikke kan betegnes som frivilligt arbejde.
- Er aktiv. Dvs. medlemskab af en forening er ikke frivilligt arbejde.

Frivilligt socialt arbejde

Frivilligt socialt arbejde er frivilligt arbejde, der udføres inden for det sociale og sundhedsmæssige område. Bredt kan frivilligt socialt arbejde defineres som handlinger, der sigter på at give enkeltindivider eller grupper en øget velfærd eller omsorg eller sigter på at løse velfærdsproblemer.

Spørgsmål, du som psykolog kan stille dig selv, før du påtager dig frivilligt arbejde i en organisation

1. Er der nogen, der tjener penge på din ydelse?
2. Er lønmedarbejdere blevet afskediget eller sat ned i løn pga. din funktion?
3. Arbejder du så mange timer, at der burde være en ansat i stedet for dig?
4. Hvad gør det for borgerne, at de oplever, at det er gratis at få psykologisk bistand?
5. Kender du procedurerne, hvis der opstår kritiske situationer i forbindelse med udførelsen af opgaven, herunder sikring af dig som person (adgang til beskyttelse, krisehjælp o. lign.)
6. Ved du, hvem du kan gå til, hvis du løbende eller i akutte situationer bliver i tvivl om faglige spørgsmål?
7. Har du den fornødne viden til at påtage dig opgaven?
8. Har du adgang til psykologfaglig supervision?
9. Får borgerne tilstrækkelig hjælp, eller bør de i stedet henvises eller oplyses om mulighederne for at opnå en mere kontinuerlig behandling i det etablerede behandlingssystem?
10. Hvilke opgaver udføres af frivillige og hvilke udføres af ansatte medarbejdere?
11. Visiteres opgaven til dig af en autoriseret psykolog eller anden fagperson, som er kvalificeret til at vurdere, om indsatsen er den rette for borgeren, eller om der skal andet og mere til?

Eksempler på arbejde, der bør lønnes:

- Når man udvikler kurser eller er ansvarlig for omfattende kursusadministration mod bare at få lov til at deltage i kurset.
- Når man varetager en sekretær-funktion.
- Når man underviser eller laver terapi for en virksomhed, der alternativt bør ansætte personale til at udføre funktionen.
- Når man udfører arbejde mod at få betaling, såfremt der på et senere tidspunkt kommer en indtjening.

Dansk Psykolog Foreningen mener ikke, at studerende skal arbejde gratis, hvis nogen tjener penge på ydelsen eller som følge af, at den frivillige genererer øget omsætning.

Studerende og frivilligt arbejde

Mange studerende har stor glæde af og får megen nyttig erfaring af at arbejde frivilligt, og der er mange organisationer, der tilbyder frivilligt arbejde under gode vilkår. Det er fx i almennyttige organisationer, der yder en social indsats som fx Børns Vilkår, Kræftens Bekæmpelse, Røde Kors, Red Barnet og mange flere.

Det er ikke muligt at lave en klar definition af, hvornår et arbejde bør være frivilligt og hvornår en funktion bør varetages af lønnet arbejdskraft. Vi oplever, at mange studerende er ivrige efter at få praktisk erfaring med psykologfaget eller at få noget på CV'et, der eventuelt kan bane vejen for et lønnet arbejde efter studiet. Og det er helt forståeligt. Alligevel anbefaler vi, at du overvejer, om arbejdet er noget, der egentlig burde betales løn for.

Vær opmærksom på, at du som psykologistuderende er på vej ind i et professionsområde, der har nogle værdier og kvaliteter. Ved at varetage psykologfaglige ydelser gratis underminerer du, at det er en ydelse, som du ønsker at få løn for som færdiguddannet psykolog.

Vær opmærksom på, at du som frivillig og medlem af Dansk Psykolog Forening altid arbejder under De Etske principper for nordiske psykologer. De etiske principper kan du læse på www.dp.dk og du kan også benytte dig af etiknævnets rådgivning hver onsdag eller fredag fra kl. 8-9 (tlf.: 45 81 45 97).

Vær også opmærksom på, at det aldrig er dig, der skal visitere eller foretage det faglige skøn, når en borger fx har brug for en psykolog. Det faglige skøn skal foretages af en kvalificeret fagperson, der også kan vurdere, om du har tilstrækkelig faglig viden til at påtage dig en opgave.

Er du psykolog og har frivillige i din organisation

Dansk Psykolog Forening opfordrer til, at frivillige kun bruges til funktioner, der har karakter af en almennyttig indsats og ikke beskæftiger sig med nogen form for indtægtsdækket virksomhed.

Som studerende eller nyuddannet og måske ledig, kan ønsket om at gøre en forskel og at få noget på CV'et gøre, at man påtager sig opgaver, som man ikke er tilstrækkelig kvalificeret til. Derfor skal du sikre dig, at de frivillige har de rette kvalifikationer, får supervision i tilstrækkeligt omfang og har adgang til kvalificeret hjælp i kritiske situationer.

Når du som psykolog benytter frivillig arbejdskraft, har du pligt til at sikre, at de frivillige medarbejdere overholder de etiske principper, psykologloven og andre bestemmelser, herunder tavsheds- og journalpligten samt sikre et godt arbejdsmiljø.

Du har pligt til at sikre brugerne den rette ydelse bl.a. ved at sikre, at de frivillige er i besiddelse af de kompetencer, der skal til for at bestride den pågældende funktion. Herunder sikre nødvendig oplæring og supervision.

Beskæftiger den frivillige psykolog sig med psykologisk behandling, er det desuden nødvendigt, at det er autoriserede psykologer eller andre fagligt kvalificerede, der visiterer til en behandling, da det kun er disse, der er i stand til at vurdere, om tilbuddet er tilstrækkeligt, fagligt set.

Du skal sikre, at de frivillige, der er på vagt, altid har en fast kontakt i organisationen, som kan hjælpe, hvis de bliver i tvivl eller der opstår en ekstraordinær eller svær situation.

Det er en god ide at udarbejde tydelige retningslinjer for, hvordan de frivillige skal forholde sig i typiske situationer, samt at det er tydeligt, hvilke funktioner der varetages af frivillige og lønnede medarbejdere.

Spørgsmål, du som studerende kan stille dig selv, når du overvejer at arbejde frivilligt

1. Er du tilstrækkelig kvalificeret til den indsats, du yder?
2. Foretages visitationen af en faglig kvalificeret, der sikrer, at tilbuddet er det rette for borgeren, eller om der skal andet og mere til?
3. Får du supervision, og er form og omfang tilstrækkelig?
4. Hvad gør det for borgerne, at de gennem den frivillige indsats lærer, at det er gratis at få psykologisk bistand?
5. Er der et almennyttigt formål med det frivillige arbejde?
6. Er din ydelse et supplement, eller erstatter du en ansat?
7. Hvilken værdi sætter du på din egen og andres faglighed?

Spørgsmål, du kan stille dig selv, når du benytter frivillige

1. Hvornår supplerer de frivillige dine ordinært lønnede ansatte, og hvornår erstatter de?
2. Har du oplyst brugerne af ydelserne om, at de bliver behandlet af frivillige uddannede eller studerende?
3. Hvordan sikrer du, at der sker en fagligt kvalificeret visitation, så borgeren får det, som der er behov for fagligt set?
4. Er det fagligt forsvarligt, at opgaven løses af en frivillig?
5. Er den frivillige i stand til at løse opgaven?
6. Er det autoriserede psykologer eller andre fagligt kvalificerede, der står for visitation til den frivilliges ydelse, som foregår under dit overordnede ansvar?
7. Bliver der givet den fornødne supervision, som modsvare behovet, givet den konkrete borgeropgave og dennes kliniske/socialt kompleksitet og som modsvare kravet om patientsikkerhed?
8. Hvordan sikrer du den nødvendige kvalitet i den frivilliges ydelser over for borgerne?

Vi anbefaler, at studerende også følger de etiske principper.

Etiske principper, når du er frivillig

De etiske principper for nordiske psykologer er fælles retningslinjer for etisk forsvarlige handlinger inden for psykologfaget. De gælder psykologer, der er medlemmer af en af de nordiske psykologforeninger.

I mange situationer kan det imidlertid være en personlig vurdering, hvad den etisk forsvarlige handling er. De Etiske Principper for Nordiske Psykologer kan betragtes som en fælles beslutning blandt psykologer om, hvilke hensyn der har størst betydning i forhold til netop deres arbejde.

De etiske principper skal:

- Støtte psykologerne, når de kommer ud for situationer, hvor det kan være vanskeligt at finde ud af, hvad den etisk forsvarlige handling er.
- Beskytte borgere mod dårlig behandling.
- Være modeller for, hvordan psykologer samarbejder, både indbyrdes og med andre faggrupper, fx læger, sygeplejersker, lærere eller pædagoger.
- Sikre, at psykologerne er en professionsgruppe, man har tillid til.
- Være udgangspunkt for, at der kan vejledes og rådgives om etiske retningslinjer inden for specielle områder.

Se De Etiske Principper for Nordiske Psykologer på www.dp.dk/etiske-principper.

